

Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Beleidsnota WET OKE

Wetgeving: Ontwikkelingskansen, Kwaliteit en Educatie

mei 2013

Inhoud

Inhoud.....	2
Samenvatting.....	2
1. Wet OKE	4
2. Beleidsinvulling gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude.....	6
3. Uitvoering, monitoren en evaluatie.....	13
4. Financieel kader.....	14
Bijlage 1:.....	15

Samenvatting

Landelijk kader voor de ontwikkeling van de voorschoolse voorzieningen

Op 1 augustus 2010 is de Wet OKE (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie) in werking getreden. Het wetsvoorstel beoogt een veilige en stimulerende omgeving te creëren binnen de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven, waar onderwijsachterstanden worden bestreden. De Wet OKE geeft de gemeente de opdracht om zorg te dragen voor de onderstaande punten:

1. Harmonisatie van de kwaliteitseisen voor het peuterspeelzaalwerk en de kindercentra.
2. Een dekkend, hoogwaardig, (financieel) laagdrempelig aanbod van voorschoolse educatie.
3. Toezicht en handhaving op de kwaliteit van peuterspeelzalen en Voorschoolse en Vroegschoolse Educatie (VVE).
4. Het voeren van jaarlijks overleg binnen de gemeente en het maken van afspraken over kernpunten van voor- en vroegschoolse educatie.

Hoofdstuk 2: Beleidsinvulling gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

1. Harmonisatie van de kwaliteitseisen voor het peuterspeelzaalwerk en de kindercentra

Harmonisatie voorschoolse voorzieningen

Het is aan gemeente, peuterspeelzalen en kinderopvang om te bepalen hoe op lokaal niveau inhoud gegeven wordt aan de harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang. De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude en haar partners hebben samen de visie om te komen tot een intensieve samenwerking. De gemeente zal de basisscholen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen stimuleren en ondersteunen om te komen tot deze intensieve samenwerking.

Kwaliteitseisen

Met het vaststellen van de Wet OKE is de wet- en regelgeving voor peuterspeelzalen in lijn gebracht met die voor de kinderopvang. De eisen ten aanzien van de ruimte en inrichtingseisen worden vastgelegd in een gemeentelijke verordening. De eisen ten aanzien van de subsidieverstrekking worden vastgelegd in een aparte notitie voor nadere regels voor subsidieverlening.

2. Een dekkend, hoogwaardig, (financieel) laagdrempelig aanbod van Voorschoolse Educatie

Het rijk stelt jaarlijks middelen beschikbaar voor het bestrijden van onderwijsachterstanden. Een van de middelen om achterstanden tegen te gaan is om kinderen met een achterstand een extra educatietraject (voorschoolse educatie) aan te bieden op een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf. Deze educatietrajecten hebben als doel om mogelijke onderwijsachterstanden op de basisschool te voorkomen. De gemeente moet een aantal wettelijke taken uitvoeren in het kader van voor- en vroegschoolse educatie:

- Het zorgen voor voldoende en kwalitatief volwaardig aanbod van voorschoolse educatie;
  - Gemeentelijke invulling: Op zowel de peuterspeelzalen als de kinderdagverblijven wordt voorschoolse educatie (2 dagdelen) aangeboden. Het aantal VVE plaatsen voor de doelgroepkinderen (4 dagdelen) is gebaseerd op de berekening van het aantal wettelijke doelgroepkinderen.
  - De VVE-plaatsen voor doelgroepkinderen worden, bij voorkeur verdeeld over beide peuterspeelzalen. Wanneer in de toekomst het aanbod van de voorschoolse voorzieningen en/of de vraag van ouders verschuift, kunnen de VVE-plaatsen hierop worden aangepast binnen het uitvoeringsprogramma.
  - Het VVE-programma dat voor facilitering met gemeentelijke middelen in aanmerking komt, zal samen met de partners worden vastgesteld in het uitvoeringsprogramma.
- Het vaststellen van een maximale ouderbijdrage voor voorschoolse educatie;
  - De maximale ouderbijdrage wordt jaarlijks vastgesteld conform de ouderbijdrage voor kinderopvang.
- Het vaststellen van de doelgroep;
  - De gemeente hanteert de volgende doelgroep definitie: De doelgroep van de voorschoolse educatie wordt bepaald door een geconstateerde taalachterstand welke veroorzaakt wordt door onvoldoende taalaanbod of een afweging in factoren vanuit het vastgestelde profiel voor doelgroepen.
- Inspanning plegen om het bereik van alle doelgroepkinderen te vergroten en zorgen voor een goede toeleiding van kinderen naar voorschoolse educatie;
  - Het consultatiebureau verzorgt de toeleiding naar voorschoolse educatie en bereikt de doelgroep tijdens consultaties.
  - Om het doelgroep bereik zo groot mogelijk te maken, wordt van alle instellingen een actieve houding verwacht ten aanzien het tijdig signaleren en toe leiden van doelgroepkinderen naar de voorschoolse educatie (inclusief het bevorderen van het bezoek naar 4 dagdelen).
- Het organiseren van een doorgaande lijn tussen het onderwijs en de voorschoolse voorzieningen en hierbij ook een doorgaande lijn met de zorgstructuren;
  - In het gemeentelijk bestuurlijk overleg zullen afspraken met het werkveld worden gemaakt over deze doorgaande lijnen.

3. Toezicht en handhaving op de kwaliteit van peuterspeelzalen en Voorschoolse en Vroegschoolse Educatie (VVE)

De bepalingen over toezicht op en handhaving van de kwaliteit van voorschoolse voorzieningen zijn in de Wet OKE samengebracht en uitgebreid. De volgende taken dient de gemeente te regelen:

- Toezicht houden op en handhaving van de kwaliteit van peuterspeelzaalwerk.
- Controle op kwaliteitseisen aanbod voorschoolse educatie.
- Opzet van een landelijk register van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven die voorschoolse educatie aanbieden.

- Verzenden van een verslag over het uitgevoerde toezicht en resultaten daarvan aan gemeenteraad en Minister.

4. Het voeren van jaarlijks overleg binnen de gemeente en het maken van afspraken over kernpunten van voor- en vroegschoolse educatie

Het wettelijk verplichte jaarlijkse overleg ten aanzien van onderwijsachterstanden/VVE zal plaatsvinden binnen het bestuurlijk onderwijsoverleg, ofwel het Lokaal Educatieve Agenda (LEA)-overleg. Voor dit overleg zullen de voorschoolse voorzieningen ook worden uitgenodigd.

In hoofdstuk 3 worden vervolgens de uitvoering, monitoring en evaluatie van deze nota nader uitgewerkt en in hoofdstuk 4 wordt tenslotte het financiële kader geschetst.

1. Wet OKE

Jonge kinderen hebben een veilige en stimulerende omgeving nodig om zich te kunnen ontwikkelen. Dit geldt niet alleen voor de gezinssituatie, maar ook voor de voorschoolse voorzieningen en de basisscholen. De Wet OKE heeft als doel die veilige en stimulerende omgeving te creëren voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. Er moet voor kinderen ruimte zijn om elkaar te ontmoeten, samen te spelen en te leren. Vanuit de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven moet er aandacht zijn om eventuele ontwikkelingsachterstanden te signaleren en deze effectief aan te pakken. Om het verschil tussen kinderopvang en peuterspeelzaalwerk te verkleinen worden regels met betrekking tot kwaliteit van de voorzieningen geharmoniseerd. Dit is in grote lijnen het doel van de Wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (OKE), welke per 1 augustus 2010 in werking is getreden.

1.1 Harmonisatie

Het voorschoolse stelsel van kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en voor- en vroegschoolse educatie wordt geharmoniseerd naar wet- en regelgeving, financiering, kwaliteit en toezicht. Aanvankelijk was de bedoeling van het Kabinet te komen tot integrale voorschoolse voorzieningen. Vanwege budgettaire overwegingen is dit streven omgebogen tot harmonisatie op kwaliteit en toegankelijkheid van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang. De afzonderlijke financieringsstelsels voor de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk blijven vooralsnog in stand. Het is aan gemeenten, peuterspeelzalen en kinderopvang om te bepalen hoe op lokaal niveau inhoud gegeven wordt aan de harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang.

1.2 Wetgeving: Ontwikkelingskansen, Kwaliteit en Educatie (OKE)

De Wet OKE wijzigt de Wet kinderopvang, de Wet op het onderwijstoezicht, de Wet op het primair onderwijs en enkele andere wetten in verband met wijzigingen in het onderwijsachterstandenbeleid. Het wetsvoorstel beoogt de gemeentelijke regiefunctie te versterken en geeft de gemeente de opdracht om zorg te dragen voor de onderstaande punten die in deze notitie verder worden uitgewerkt.

- Harmonisatie van de kwaliteitseisen voor het peuterspeelzaalwerk en de kindercentra.
- Een dekkend en hoogwaardig aanbod van voorschoolse educatie
- Toezicht en handhaving op de kwaliteit van peuterspeelzalen en voorschoolse en vroegschoolse educatie (VVE).
- Het voeren van jaarlijks overleg binnen de gemeente en het maken van afspraken over

kernpunten van voor- en vroegschoolse educatie.

1.2.1 Kwaliteitseisen

De kwaliteitseisen die gaan gelden voor het peuterspeelzaalwerk betreffen:

- Maximale groepsgrootte van 16 peuters. De leidster/kind ratio wordt 1 leidster op 8 peuters.
- Opleidingseisen: per peutergroep in een peuterspeelzaal geldt de regel van 2 leidsters waarvan minstens één leidster geschoold is op SPW-3 niveau. Voor leidsters, werkzaam in VVE-groepen geldt dat beide leidsters minstens op SPW-3 niveau geschoold moeten zijn. Daarnaast geldt de voorwaarde van aanvullende scholing om te kunnen werken met VVE-programma's.
- Medewerkers zijn in het bezit van een verklaring omtrent het gedrag.
- Peuterspeelzalen leggen pedagogisch beleid vast.
- Er worden regels gesteld ten aanzien van de administratie.
- Invoering informatieplicht ouders en instellen van een oudercommissie.

1.2.2 Aanbod VVE

De gemeente moet een aantal activiteiten uitvoeren om aan de eisen van de wet te kunnen voldoen. Dit betreft (WPO artikel 166 en 167):

- Het zorgen voor voldoende en kwalitatief volwaardig aanbod van voorschoolse educatie.
- Het vaststellen van een maximale ouderbijdrage voor de voorschoolse educatie.
- Het vaststellen van de doelgroep.
- Het zich inspannen voor het bereik van alle doelgroepkinderen en zorgen voor een goede toeleiding van kinderen naar voorschoolse educatie.
- Het organiseren van een doorgaande leerlijn.

1.2.3 Toezicht en handhaving

Gemeenten zijn al verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving in de kinderopvang. Feitelijk voert de GGD dit uit. Het toezicht en de handhaving in het peuterspeelzaalwerk wordt nu eveneens bij gemeenten gelegd. De GGD ontwikkelt landelijk gestandaardiseerde toetsingskaders en formuleert toetsingscriteria waarin de wettelijke kwaliteitseisen voor het peuterspeelzaalwerk vertaald zijn.

De Onderwijsinspectie gaat toezicht houden op gesubsidieerde voorschoolse educatie aan de hand van het "Toezichtkader voor- en vroegschoolse educatie". Dit toezichtkader heeft zowel betrekking op de gemeentelijke rol, de voorschool als op de vroegschool. De Inspectie kijkt naar de tussenresultaten in groep 2 en inventariseert het gebruik van vroegschoolse programma's. De Inspectie ziet eveneens toe op de gemeentelijke afspraken inzake de doorgaande leerlijnen.

1.2.4 Jaarlijks overleg

In de wet OKE wordt het college van BenW opgedragen tenminste jaarlijks overleg te voeren met schoolbesturen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen en verplichte afspraken te maken over:

- Een zo groot mogelijke deelname van kinderen aan voorschoolse educatie, met als aandachtspunten het vaststellen welke kinderen met een risico op een achterstand in de Nederlandse taal in aanmerking komen voor voorschoolse educatie, de wijze waarop kinderen worden toegeleid naar voor- en vroegschoolse educatie en de organisatie van een doorlopende leerlijn van voorschoolse naar vroegschoolse educatie.
- De resultaten van vroegschoolse educatie.

1.3 Gemeentelijke regierol versterkt

De gemeentelijke verantwoordelijkheid betreft de inspanningsverplichting om aan alle doelgroeppeuters in Haarlemmerliede en Spaarnwoude een voorschools aanbod te doen. De regierol van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude betreft in ieder geval:

- Het bieden van een overlegplatform om afspraken te maken met de partners.
- Vaststellen van de definitie van de doelgroep voorschoolse educatie.
- Bevorderen van het bereik van alle doelgroeppeuters (signalering, verwijzing en toeleiding) en het maken van afspraken met de JGZ, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang om het bereik zo groot mogelijk te doen zijn.
- Afspraken met schoolbesturen over de resultaten van de vroegschoolse educatie en de doorgaande leerlijnen.
- Bewaking en aansturing van processen, gerelateerd aan de voorschoolse voorzieningen (Centrum voor Jeugd en Gezin en mogelijk gezien de ontwikkelingen de wijkcoach).
- Vaststellen van beleidskader en criteria op grond waarvan de VVE-middelen worden ingezet.

2. Beleidsinvulling gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Het wetsvoorstel biedt ruimte voor eigen invulling door middel van gemeentelijk beleid. Binnen deze ruimte zullen met de professionele samenwerkende partijen in Haarlemmerliede en Spaarnwoude de ambitie, visie en doelstellingen worden geformuleerd. De 4 opdrachten van de gemeente zullen hierbij als leidraad genomen worden.

- Harmonisatie van de kwaliteitseisen voor het peuterspeelzaalwerk en de kindercentra.
- Een dekkend en hoogwaardig aanbod van voorschoolse educatie
- Toezicht en handhaving op de kwaliteit van peuterspeelzalen en voorschoolse en vroegschoolse educatie (VVE).
- Het voeren van jaarlijks overleg binnen de gemeente en het maken van afspraken over kernpunten van voor- en vroegschoolse educatie.

2.1 Harmonisatie van de kwaliteitseisen voorschoolse voorzieningen

2.1.1 Gemeentelijke visie harmonisatie

2.1.1 Gemeentelijke visie harmonisatie

Het is aan gemeente, scholen, peuterspeelzalen en kinderopvang om te bepalen hoe op lokaal niveau inhoud gegeven wordt aan de harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang. In grote lijnen zijn vier “harmonisatiemodellen” denkbaar:

- Geen of lichte samenwerking tussen kinderopvang en peuterspeelzaalwerk;
- Intensieve samenwerking;
- Integrale voorschoolse voorziening;
- De voorschool.

In de bijlage 1 zijn de vier modellen weergegeven en nader uitgewerkt.

Naast de landelijke beleidslijnen heeft de gemeente te maken met een aantal lokale ontwikkelingen en knelpunten in het voorschoolse voorzieningenstelsel welke de visie op

harmonisatie beïnvloeden:

a) Toekomst peuterspeelzaalwerk. Het aantal peuters dat naar de peuterspeelzaal gaat daalt. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de daling van het aantal pasgeborenen en de keuze van werkende ouders voor de kinderopvang. Geconstateerd wordt dat de kosten van het peuterspeelzaalwerk stijgen. Dit heeft tot gevolg dat de kostprijs per peuter stijgt. Enerzijds heeft dit te maken met de professionalisering van de werksoort en anderzijds met de bezetting van de zalen. Door deze ontwikkeling komt de betaalbaarheid en beschikbaarheid van deze basisvoorziening onder druk te staan.

b) Risico op segregatie voorschoolse sector. Doordat kinderen van werkende ouders veelal naar de kinderopvang gaan en kinderen van niet werkende ouders naar de peuterspeelzaal worden kinderen van elkaar gescheiden. Ook bij de realisatie van VVE plaatsen kan segregatie tussen doelgroepkinderen en niet doelgroepkinderen ontstaan.

c) Keuzevrijheid van ouders is beperkt. Door het huidige financieringsstelsel is de kinderopvang feitelijk (te) duur voor ouders die niet werken. Hierdoor kunnen zij in de gemeente alleen maar kiezen voor het aanbod van het peuterspeelzaalwerk. Daarentegen kunnen ouders die werken kiezen voor zowel de kinderopvang als het peuterspeelzaalwerk.

d) 60% van de kinderen dat gebruik maakt van de kinderopvang en peuterspeelzalen woont niet in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Hierover dienen afspraken te worden gemaakt met de omliggende gemeenten. De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude richt zich in de eerste plaats op een aanbod te creëren voor de inwonende kinderen.

Intensieve samenwerking peuterspeelzaalwerk en kinderopvang

In de eerste bijeenkomst met alle partijen vond het veld dat het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang zouden moeten voort bestaan als aparte voorzieningen. Er is afgesproken om peuterspeelzaalwerk en kinderdagverblijf allebei aan te bieden. Hierbij blijven de twee werksoorten inhoudelijk en organisatorisch herkenbaar en voor een deel ook gescheiden opereren. Er wordt dan op onderdelen samengewerkt, bijvoorbeeld door personeel, gezamenlijke activiteiten of een gezamenlijk pedagogisch beleidsplan.

2.1.2 Wettelijk kwaliteitskader kwaliteitseisen

In opdracht van de (voormalige) staatssecretaris van OCW hebben de brancheorganisaties voor peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en ouders het wettelijk kwaliteitskader uitgewerkt in een Convenant kwaliteit peuterspeelzalen. De kwaliteitseisen in het convenant zijn overgenomen in ministeriële beleidsregels en vervolgens in toetsingskaders. Ter uitwerking van de globale wettelijke kwaliteitseisen heeft de minister van OCW bij besluit van 9 juli 2010 de Beleidsregels kwaliteit kinderopvang aangevuld met beleidsregels voor peuterspeelzalen.

2.1.3 Verordening ruimte- en inrichtingseisen peuterspeelzalen

In het landelijk beleidskader zijn geen kwaliteitseisen voor de ruimte en inrichting van peuterspeelzalen opgenomen. Enerzijds heeft dit te maken met het uitblijven van rijksmiddelen voor de bekostiging van deze eisen. Anderzijds is de wetgever van mening dat gemeentelijk maatwerk mogelijk moet blijven.

2.1.4 Nadere regels voor subsidieverlening peuterspeelzaalwerk Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Met de huidige subsidiëringwijze van het peuterspeelzaalwerk (exploitatie subsidie) is er geen relatie tussen het aantal bereikte peuters en de gemeentelijke subsidie. Om de kwaliteit van het

peuterspeelzaalwerk in Haarlemmerliede en Spaarnwoude te verbeteren en verder te harmoniseren heeft de gemeente het voornemen om nadere regels op te stellen voor subsidieverlening aan het peuterspeelzaalwerk.

2.1.5 Hoe om te gaan met peuters uit omliggende gemeenten

De basisscholen in Haarlemmerliede en Spaarnwoude worden voor 60% bezocht door kinderen uit omliggende gemeenten, zoals Amsterdam, Haarlem en Haarlemmermeer. De gemeente vindt dat de VVE plaatsen gericht moeten zijn op de eigen inwonende peuters/kleuters.

Beleidskeuzes harmonisatie van de kwaliteitseisen voorschoolse voorzieningen

- De gemeente zal de scholen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen stimuleren en ondersteunen om te komen tot intensieve samenwerking in Haarlemmerliede en Spaarnwoude.
- De gemeente kiest er voor om een "Verordening ruimte en inrichtingseisen peuterspeelzalen" vast te stellen conform het model van de VNG.
- De gemeente stelt nadere regels op voor subsidieverlening aan peuterspeelzalen.

2.2 Een dekkend, hoogwaardig, (financieel) laagdrempelig aanbod van voorschoolse educatie.

De verantwoordelijkheid voor de voorschoolse educatie ligt bij de gemeente. De kinderdagverblijven en peuterspeelzalen zullen met de rijksmiddelen, die via de gemeente beschikbaar worden gesteld, de voorschoolse educatie gaan aanbieden. De verantwoordelijkheid voor het vroegschoolse deel van de VVE is neergelegd bij de schoolbesturen die hiervoor rechtstreeks middelen van de rijksoverheid ontvangen via de lumpsum regeling. Gemeenten, besturen van peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en basisscholen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de organisatie van een doorgaande lijn in de ontwikkeling van kinderen.

In de Wet OKE is vastgelegd dat de gemeente de volgende wettelijke taken moet uitvoeren in het kader van voorschoolse educatie:

- Vaststelling doelgroep
- Dekkend hoogwaardig aanbod van VVE
- Verlaging ouderbijdrage
- Bereik en toeleiding doelgroepkinderen
- Doorgaande leerlijn basisonderwijs

In de volgende paragrafen is omschreven hoe de gemeente invulling gaat geven aan de wettelijke taken ten aanzien van voorschoolse educatie.

2.2.1 Vaststelling doelgroep VVE

Volgens de regelgeving is de gemeente vrij in het bepalen van de doelgroep voor voorschoolse educatie. De doelgroep van het VVE beleid zijn kinderen die het risico lopen om taal- of ontwikkelingachterstanden op te lopen. Bij de verantwoording aan het Rijk over het aantal beschikbaar gestelde VVE plaatsen geldt echter voor alle gemeenten het aantal peuters met gewicht op basis van de opleiding van ouders. In het uitgevoerde onderzoek door de GGD zou het wettelijk bepaalde aantal doelgroepkinderen 16 kinderen bedragen.

In Haarlemmerliede en Spaarnwoude wordt de doelgroep aan de hand van de volgende criteria bepaald:

In Haarlemmerliede en Spaarnwoude wordt de doelgroep aan de hand van de volgende criteria bepaald:

- Taalachterstand in het Nederlands veroorzaakt door onvoldoende taalaanbod in het Nederlands;
- Indicatiestelling aan de hand van profiel VVE-doelgroepkind

Profiel VVE-doelgroepkind:

Aanvullende criteria die kunnen leiden tot de indicatie “doelgroepkind” zijn:

- Ontbreken van sociaal netwerk rondom een gezin;
- Zorgtekort (kind krijgt te weinig zorg);
- Opvoedingsproblematiek;
- Chronische ziekte ouder of kind, of chronische ziekte broer/zus van het kind;
- Kwetsbaar gezin (werkloosheid, eenoudergezin, jonge moeder);
- Financiële problemen;
- Ontwikkelingsachterstand/stoornis;
- Taalproblemen ouders.

Voor de uiteindelijke indicatie is de aanwezigheid van minimaal twee van genoemde criteria bepalend. De aanwezigheid van één of meer van deze belastende factoren hoeft niet altijd te wijzen op een zorgelijke situatie, er kunnen ook ontlastende factoren zijn die tegenwicht bieden.

2.2.2 Dekkend aanbod

In de gewijzigde Wet op het primair onderwijs wordt bepaald dat de gemeente zorgt voor voldoende en hoogwaardig aanbod van voorschoolse educatie voor kinderen met een risico op een achterstand in de Nederlandse taal. In iedere gemeente moet een aantal VVE plaatsen gerealiseerd worden dat even groot is of groter dan het aantal kleuters met een leerling gewicht (Haarlemmerliede en Spaarnwoude: 3 kinderen¹). In het gemeentelijk uitvoeringsprogramma onderwijsachterstandenbeleid/VVE zal iedere twee jaar een berekening gemaakt worden van het aantal VVE plaatsen dat beschikbaar moet zijn en op welke plaatsen deze worden gerealiseerd.

2.2.3 Kwalitatief goed aanbod

Om de effectiviteit voor doelgroepkinderen te optimaliseren, moet de kwaliteit van de voorschoolse educatie hoog zijn. Aan peuterspeelzalen en kinderdagverblijven die voorschoolse educatie aanbieden, worden daarom vanaf 1 augustus 2010 extra kwaliteitseisen gesteld. Deze kwaliteitseisen staan beschreven in de Algemene maatregel van bestuur: “Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie”.

De volgende kwaliteitseisen staan in het besluit beschreven:

- Voorschoolse educatie wordt ten minste vier dagdelen of 10 uur per week aangeboden op een peuterspeelzaal of een kinderdagverblijf;
- Voor de voorschoolse educatie wordt een breed programma gebruikt dat zich richt op de ontwikkelingsdomeinen taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling;
- Op een groep waaraan voorschoolse educatie wordt aangeboden staat minimaal één beroepskracht per 8 kinderen. In groepen van 9 tot maximaal 16 kinderen (groter mogen de groepen niet worden) staan dus twee beroepskrachten;
- De beroepskrachten hebben ten minste een opleiding gevolgd op PW3 niveau.

Onderdeel van deze beroepsopleiding vormt ten minste één module over het verzorgen van voorschoolse educatie. Als de beroepskracht niet deze module heeft gevolgd, bezit deze een bewijs dat specifieke scholing is afgerond over voorschoolse educatie.

- De houder van een kinderdagverblijf of peuterspeelzaal waar voorschoolse educatie wordt aangeboden, stelt jaarlijks een opleidingsplan op waarin staat beschreven hoe de kennis en vaardigheden in voorschoolse educatie van beroepskrachten worden onderhouden.

De wet stelt dat er integrale programma's voor VVE gebruikt moeten worden, kortom programma's die taal, rekenen, motoriek en sociaal emotionele ontwikkeling stimuleren.

---

¹ Op basis van aangeleverde informatie door de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven in Haarlemmerliede en Spaarnwoude.

In combinatie met een goede scholing van de leidsters kan zo een waarborg voor goede kwaliteit worden geboden. De voorschoolse voorzieningen in Haarlemmerliede en Spaarnwoude dienen gebruik te maken van de programma's die door de NJI effectief bewezen zijn. Voor de doorgaande leerlijn is het meest ideaal en effectief als kinderen hetzelfde VVE programma volgen zowel in de voorschoolse voorzieningen als tijdens de vroegschoolse periode. Uit de eerste bijeenkomst is gebleken dat een peuterspeelzaal op dit moment al werkt met de VVE programma Puk en Ko.

2.2.4 Verlaging ouderbijdrage

Vanaf 1 augustus 2011 is de gemeente wettelijk verplicht om een kwalitatief voldoende VVE aanbod (4 dagdelen of 10 uur per week) dat financieel toegankelijk is voor de kinderen die dat nodig hebben (doelgroepkinderen) aan te bieden. Dit betekent dat we niet langer van ouders met doelgroepkinderen mogen vragen om dit volledig zelf te bekostigen. De ouderbijdrage voor ouders van doelgroepkinderen mag niet hoger zijn dan de minimale ouderbijdrage bij de kinderopvang op basis van de Wet OKE. De maximale ouderbijdrage voor VVE-doelgroepkinderen zal worden vastgesteld in het uitvoeringsprogramma.

2.2.5 Bereik en toeleiding van doelgroeppeuters

In Haarlemmerliede en Spaarnwoude zijn ongeveer 91 peuters van twee en drie jaar. Van gemeenten wordt verwacht dat zij zich inspannen om ouders te bewegen hun kinderen daadwerkelijk aan voorschoolse educatie te laten deelnemen. De gemeente zal hierover afspraken maken met de jeugdgezondheidszorg van het CJG (wijkcoach), de kinderopvangorganisaties en het peuterspeelzaalwerk.

2.2.6 Doorgaande (leer)lijnen

Wat zijn doorgaande lijnen?

Bij doorgaande (leer- en zorg)lijnen gaat het om een ononderbroken ontwikkelingsgang van kinderen door het onderwijs. Het gaat in dit geval om een doorgaande lijn van voorschoolse educatie (peuterspeelzalen en/of kinderopvang) naar vroegschoolse educatie (groep 1 en 2 van de basisschool). De effectiviteit van voor- en vroegschoolse educatie wordt mede bepaald door de mate waarin sprake is van een doorgaande lijn. De doorgaande lijn heeft betrekking op de ontwikkeling van het kind (schakelmomenten zo soepel mogelijk te laten verlopen). De doorgaande lijn heeft ook betrekking op de afstemming tussen leidsters van peuterspeelzalen en kinderopvang met leerkrachten van het basisonderwijs. Een onderdeel betreft de overdracht van informatie betreffende de peuter bij de overstap naar het basisonderwijs.

Beleidskeuzes aanbod VVE

- De doelgroep van voorschoolse educatie wordt bepaald door een geconstateerde taalachterstand welke veroorzaakt wordt door onvoldoende taalaanbod of een afweging in factoren vanuit het vastgestelde profiel voor doelgroepkinderen.*
- Er wordt gestreefd naar het gebruik van een VVE-programma op alle kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Bij voorkeur volgt de doelgroep 4 dagdelen VVE binnen het peuterspeelzaalwerk.*
- De ouderbijdrage voor de doelgroepkinderen wordt verlaagd zodat deze gelijk is aan de tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang voor de laagste inkomens.*

- *Het VVE-programma dat voor facilitering met gemeentelijke middelen in aanmerking komt, zal samen met de partners worden vastgesteld in het uitvoeringsprogramma.*
- *Om het doelgroep bereik zo groot mogelijk te maken, wordt van de instellingen een actieve houding verwacht ten aanzien het tijdig signaleren en toe leiden van doelgroepkinderen naar de voorschoolse educatie (inclusief het bevorderen van het bezoek naar 4 dagdelen).*
- *Het organiseren van een doorgaande lijn tussen het onderwijs en de voorschoolse voorzieningen en een doorgaande lijn met de zorgstructuren. Versterken van ouderbetrokkenheid is een vitaal onderdeel van een effectief voorschools aanbod waarbij de relaties met het gemeentelijk beleid inzake het centrum voor jeugd en gezin vragen om goede afstemming.*

2.3 Toezicht en handhaving op de kwaliteit van peuterspeelzalen en voorschoolse en vroegschoolse educatie (VVE).

De bepalingen over toezicht op en handhaving van de kwaliteit van voorschoolse voorzieningen zijn in de OKE wet samengebracht en uitgebreid. Het betreft de volgende taken en worden vervolgens nader toegelicht:

- Verantwoordelijkheid voor, toezicht op en handhaving van de kwaliteit van de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk ligt bij gemeenten.
- Controle op kwaliteitseisen aanbod voorschoolse educatie.
- Opzet van een landelijk register van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven die voorschoolse educatie aanbieden.
- Verslag over het uitgevoerde toezicht en resultaten daarvan aan gemeenteraad en Minister.

2.3.1 Verantwoordelijkheid voor toezicht op en handhaving van kwaliteit van de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk

De gemeente ziet volgens de gewijzigde Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen toe op de naleving van de kwaliteitseisen voor de peuterspeelzalen. Net als voor de kinderopvang wijst de gemeente de GGD aan als toezichthouder. Het toezicht wordt uitgevoerd op basis van de wettelijke kwaliteitseisen en de Beleidsregels kwaliteit peuterspeelzalen. De GGD zal daartoe een landelijk gestandaardiseerd toetsingskader hanteren, met concrete toetsingscriteria. Op deze manier kan, met inachtneming van relevante lokale verschillen, zoveel mogelijk eenduidigheid in kwaliteit worden bereikt.

2.3.2 Controle op kwaliteitseisen aanbod voorschoolse educatie

Net als voor het regulier peuterspeelzaalwerk, moet de gemeente volgens de gewijzigde Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen toezien op de naleving van de kwaliteitseisen voor voorschoolse educatie. Ook hier wordt de GGD toezichthouder. In alle kinderdagverblijven waar door de gemeente gesubsidieerde voorschoolse educatie wordt gegeven, beoordeeld de GGD in opdracht van de gemeente of aan de in de AMvB genoemde kwaliteitseisen voor voorschoolse educatie wordt voldaan. Wanneer er op de kwaliteitseisen tekorten worden geconstateerd, geeft de GGD vanuit de signalerende rol bij het toezicht op de voorschoolse educatie het rapport in afschrift ook aan de Inspectie van het Onderwijs. Het houden van toezicht op de voorschoolse educatie wordt tevens een nieuwe taak voor de Inspectie van het Onderwijs. De Inspectie van het Onderwijs gaat toezicht houden op de educatieve kwaliteit van de voorschoolse educatie op een peuterspeelzaal of kinderdagverblijf aan de hand van een toezichtkader voorschoolse educatie. De Inspectie van het Onderwijs rapporteert over de bevindingen van het

toezicht aan de peuterspeelzaal of het kinderdagverblijf en aan de gemeente.

2.3.3 Opzet landelijk register van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven

De gemeente wordt verplicht te registreren en openbaar te maken welke peuterspeelzalen en kinderdagverblijven er in de gemeente zijn en of ze gesubsidieerde voorschoolse educatie aanbieden. Een nieuwe peuterspeelzaalorganisatie of kinderdagverblijf is verplicht om voordat men begint een aanvraag voor registratie te doen, zodat de gemeente de inschrijving kan regelen. Het Rijk ontwikkelt op dit moment op basis van de gemeentelijke gegevens een Landelijk Register peuterspeelzaalwerk, zodat er ook een goed beeld komt van de landelijke ontwikkeling van het aantal peuterspeelzaalorganisaties.

2.3.4 Verslag toezicht aan gemeenteraad en Minister

Van de gemeente wordt gevraagd om jaarlijks een rapport over de gehouden toezicht en de resultaten daarvan op te stellen voor de gemeenteraad en de Minister. De Minister stelt vast op welk moment van het jaar dit moet gebeuren en ook welke punten in het rapport opgenomen moeten worden.

2.4 Het voeren van jaarlijks overleg binnen de gemeente en het maken van afspraken over kernpunten van voor- en voerschoolse educatie.

In de wet OKE wordt het college van BenW opgedragen jaarlijks overleg te voeren met schoolbesturen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen en verplichte afspraken te maken over voor- en voerschoolse educatie en de doorgaande leerlijn.

Voor het overleg zal de gemeente gebruik maken van het bestaande bestuurlijk overleg (LEA-overleg). Bij de genodigden van het LEA-overleg worden de voerschoolse voorzieningen toegevoegd. De Lokale Educatieve Agenda is een overleg om het lokaal onderwijsbeleid en preventief jeugdbeleid vorm en inhoud te geven. Het is een instrument voor gemeenten, schoolbesturen en overige partners om tot gezamenlijke afspraken te komen. Voor VVE moet de agenda aangevuld worden met concrete afspraken over dit onderwerp. De gemeente krijgt voor het maken van afspraken zogenaamde 'doorzettingsmacht'. Doorzettingsmacht houdt in dat het college van burgemeester en wethouders in bepaalde situaties kan besluiten dat de gemaakte afspraken ook gelden voor partijen die zich niet kunnen vinden in de afspraken.

Beleidskeuze jaarlijks overleg:

- Het wettelijk verplichte jaarlijkse overleg ten aanzien van onderwijsachterstanden/VVE zal plaatsvinden tijdens het bestuurlijk overleg over de Lokale Educatieve Agenda.

3. Uitvoering, monitoren en evaluatie

Uitvoering

Ten behoeve van de uitvoering van dit beleidskader zal worden gewerkt met uitvoeringsplannen welke zijn gebaseerd op twee kalenderjaren, aangezien de jaarlijkse specifieke uitkering van het rijk ook op kalenderjaren is gebaseerd. Jaarlijks zal de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude tijdig aangeven aan welke eisen de aanvragen voor subsidie moeten voldoen en voor welke activiteiten/maatregelen subsidie beschikbaar is. In een uitvoeringsplan worden de subsidievoorwaarden beschreven.

Monitoren

De volgende informatie zou minimaal in een eigen lokale monitor moeten worden opgenomen:

- een aantal populatiegegevens (aantal kinderen 0-4 jaar, gewichtenleerlingen basisonderwijs);
- informatie voor de doorgaande lijn consultatiebureau, peuterspeelzaal, kinderopvang en basisonderwijs, zoals afstemming en overdrachtgegevens;
- aanbod en bereik peuterspeelzaalwerk en kinderopvang;
- aanbod en bereik VVE in peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en basisonderwijs;
- gegevens met betrekking tot de prestatieafspraken met basisonderwijs, zoals leerprestaties van kinderen die aan VVE hebben deelgenomen.

Evaluatie

Een belangrijk onderdeel van een beleidsproces is de evaluatie van het beleid. Wat gaat er goed, wat kan beter? Zijn er onderwerpen gemist in het beleid? Dit beleidskader zal halverwege 2014 worden geëvalueerd. Het beleidskader loopt dan op zijn einde en tijdens de evaluatie wordt gekeken naar de toekomst. Mochten er tussentijds wetswijzigingen plaatsvinden dan zal het beleid naar aanleiding van deze wijzigingen worden geëvalueerd en indien nodig worden aangepast.

Beleidskeuzes uitvoering, monitoren en evaluatie:

- De voorwaarden voor subsidie voor de voorschoolse educatie worden in een uitvoeringsplan geconcretiseerd.
- Samen met de instellingen worden afspraken gemaakt over het monitoren van gegevens.

4. Financieel kader

Alle Rijksmiddelen die beschikbaar worden gesteld om aan de nieuwe eisen van wet OKE te voldoen worden hieronder beschreven.

Financiën Kwaliteitsimpuls peuterspeelzaalwerk

Voor de kwaliteitsimpuls peuterspeelzaalwerk krijgt de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude vanaf 2010 (en verder- structureel) € 18.101, -. Met deze extra middelen is de gemeente in staat te voldoen aan de nieuwe kwaliteitseisen. Wanneer de kwaliteit in de peuterspeelzaal al voldoet aan de nieuwe minimumnormen, kunnen de extra rijksmiddelen worden ingezet om de ouderbijdrage te verlagen en daarmee peuterspeelzalen financieel toegankelijk te houden voor alle kinderen.

Financiën voorschoolse educatie en toegankelijkheid

De gemeente krijgt vanaf 2011 ook een specifieke uitkering voor het onderwijsachterstandenbeleid. Voor 2011 is dit een bedrag van € 34.999,-.

Financiën toezicht en handhaving

Het Rijk heeft voor meer toezicht en handhaving van de kwaliteit van peuterspeelzalen € 4 miljoen beschikbaar gesteld (septembercirculaire 2009). Voor Haarlemmerliede is dat dan ca. € 1.000. Van de schoolbesturen wordt verwacht dat de zogenaamde gewichtengelden en de impuls gelden worden ingezet voor het bestrijden van onderwijsachterstanden en het realiseren van een goed beredeneerd aanbod in de groepen 1 en 2 (vroegschoolse educatie).

Bijlage 1:

In grote lijnen zijn vier “harmonisatiemodellen” denkbaar:

1. Geen of lichte samenwerking tussen kinderopvang en peuterspeelzaalwerk;

Niet van toepassing.

2. Intensieve samenwerking;

Je kunt ook samenwerken om peuterspeelzaalwerk en kinderdagverblijf allebei te kunnen aanbieden. Bij samenwerken blijven de twee werksoorten inhoudelijk en organisatorisch herkenbaar en voor een deel ook gescheiden opereren. Er wordt dan op onderdelen samengewerkt, bijvoorbeeld door personeel, gezamenlijke activiteiten of een gezamenlijk pedagogisch beleidsplan.

Voordelen uitvoering:

_ Deze mogelijkheid is direct te realiseren. De nieuwe wetgeving ondersteunt de samenwerking.

_ Dit model levert een bijdrage aan harmonisatie waarbij de kwaliteit van beide werksoorten voor de voorzieningen wordt ingezet en niet ondergeschikt wordt aan elkaar (voorkomen van institutionele belangenstrijd).

_ Er is efficiencywinst te halen uit gezamenlijke inkoop, scholing, integrale huisvesting.

Nadelen uitvoering:

_ Bij “vermenging” van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang is de huidige (verschillende) financiering van beide werksoorten een belemmering. Kinderopvang is een commerciële branche die vraaggericht werkt. Het peuterspeelzaalwerk wordt bekostigd door ouderbijdragen en de gemeentelijke subsidies. Bij samenwerking en gemeenschappelijk aanbieden van voorzieningen, zullen kostprijzafspraken gemaakt moeten worden.

3. Integrale voorschoolse voorziening;

Een derde scenario behelst de oorspronkelijke wens van het Kabinet: kinderopvang en peuterspeelzaalwerk worden geïntegreerd tot één voorziening en organisatie. Deze voorschoolse voorziening voorziet in de behoefte van opvang en biedt een stimulerende ontwikkelingsgerichte omgeving voor 0 tot 4 jarigen. Binnen deze ene organisatie kan een gedifferentieerd aanbod geleverd worden waarin verschillende arrangementen aangeboden kunnen worden.

Voordelen uitvoering:

_ Voor alle kinderen is hetzelfde aanbod beschikbaar.

- _ Er kan efficiencywinst geboekt worden op de overhead, huisvesting en personeel.
- _ Eén integrale voorziening biedt meer mogelijkheden om te komen tot doorgaande leerlijnen en goede overdracht naar het onderwijs. Samenwerking tussen de voorschoolse voorziening en het basisonderwijs wordt overzichtelijker.

Nadelen uitvoering:

- _ Er blijven meerdere verantwoordingslijnen
- _ Model levert een bijdrage aan harmonisatie waarbij de kwaliteit van beide werksoorten voor de voorzieningen wordt ingezet en niet ondergeschikt wordt aan elkaar (voorkomen van institutionele belangenstrijd).

4. De voorschool

Een ander scenario betreft het koppelen van een voorschoolse voorziening aan het onderwijs. Het peuterspeelzaalwerk wordt dan als zelfstandige werksoort opgeheven.

Schoolbesturen richten een voorschool in waarin peuters in een ontwikkelingsrijke omgeving worden opgevangen. De voorschool kan verbreed worden door de kinderopvang erbij te betrekken zodat schoolbesturen dagarrangementen voor 0 tot 12 jarigen verzorgen.

Voordelen uitvoering:

- _ Inhoudelijk zullen doorgaande leerlijnen versneld gerealiseerd worden en zal de samenwerking vanzelfsprekend zijn (inclusief overdracht en voor- en vroegschoolse educatie).
- _ De voorschoolse voorziening blijft identiteitsgebonden hetgeen voor sommige ouders een drempelverlagend effect heeft

Nadelen uitvoering:

- _ Niet iedere basisschool zal een voorschool kunnen inrichten op basis van de huidige beschikbare middelen. Dit betekent dat de schoolbesturen onderling in een concurrerende positie worden gebracht door het wel of niet aan kunnen bieden van de voorschool.
- _ Inhoudelijk is het de vraag in hoeverre een voorschool leidt tot "verschoolsing" van de opvang. De eigenstandige pedagogische kwaliteit van het huidige peuterspeelzaalwerk zou onder druk kunnen komen te staan.